

5

CULTURA

RESUM

L'any 2004 el pressupost del Govern de les Illes Balears destinat a cultura ha minvat en xifres absolutes. En la mateixa situació es troba el Consell Insular de Menorca.

Pel que fa a les arts plàstiques, hem diferenciat entre les programacions de caire públic i les privades. Aquestes darreres són les que presenten menys variacions respecte de l'any anterior i cal dir també que no ha estat possible comptabilitzar el nombre de visitants que han rebut per causa de la falta de seguiment de les mateixes galeries. En molts casos, ha augmentat el nombre de visitants als museus i a les fundacions, sobretot en els de Palma, on es concentren la majoria de fundacions i museus. Dins aquest àmbit, cal no oblidar les aportacions al món de l'art de les fundacions de «la Caixa» i «Sa Nostra».

En l'àmbit musical, es mantenen tots els festivals de música que s'han fet al llarg d'aquests anys. Això pot ser un indicatiu que tenen una bona acceptació i que progressen. D'altra banda, aquí tampoc no podem oblidar les aportacions de «la Caixa» i de «Sa Nostra», ni tampoc les de l'Ibatur (Institut Balear del Turisme). En un altre àmbit, cal dir que el nombre de discs compactes editats ha minvat sensiblement. La Fira del Disc ha arribat a la cinquena edició, amb tot un seguit de concerts i d'exposicions.

La creació literària a les Illes Balears ha augmentat respecte d'altres anys, si bé continua tenint un pes poc representatiu dins l'àmbit estatal. D'altra banda, les dades corresponents als dipòsits legals dels consells insulars ens mostren un augment en l'edició de llibres, de fulls i de fullets l'any 2004 respecte del 2003.

En el cas del teatre, cal remarcar el fet que en molts teatres ha minvat el nombre d'espectadors i també el nombre de funcions. D'altra banda, varen tornar a tenir lloc les mostres de teatre de projecció exterior de l'any anterior, a més d'alguna nova participació.

En el món del cinema, tot i les aportacions de les institucions, que han fet possible tota una sèrie de festivals, i també de les fundacions de «Sa Nostra» i de «la Caixa» pel que fa al cinema cultural, continua havent-hi una tendència clara cap al cinema comercial.

Pel que fa als mitjans de comunicació, continua l'hegemonia de la televisió per sobre de la premsa escrita i la ràdio.

Les biblioteques aporten una gran quantitat d'activitats literàries, que ajuden a promoure la lectura, a més d'augmentar els seus fons amb noves adquisicions.

5.1.

ELS PRESSUPOSTS

El pressupost del 2004 de la Direcció General de Cultura del Govern de les Illes Balears ha estat de 6.756.009,39 euros. En nombres absoluts, aquest pressupost ha disminuït del 2003 al 2004 en 905.121,90 euros. (Vegeu el quadre A III-1.)

El mateix passa en el pressupost del Consell Insular de Menorca: en nombres absoluts, el pressupost destinat a cultura disminueix el 2004 respecte del 2003. El Consell Insular de Menorca va dedicar 2.922.898,84 euros a la cultura, xifra que representa el 6,59% del total del pressupost del Consell. En el Consell Insular de Mallorca el pressupost de Cultura l'any 2004 va ser de 17.975.122,69 euros i va suposar el 8,71% del total del pressupost del Consell. D'altra banda, en el Consell Insular d'Eivissa i Formentera el pressupost que es va destinar a la cultura va ser de 3.003.070,86 euros el 2004. (Vegeu el quadre A III-2.)

5.2.

LES ARTS PLÀSTIQUES

Hem dividit aquest apartat en dos àmbits: la programació institucional i la programació comercial.

5.2.1. LA PROGRAMACIÓ INSTITUCIONAL, LES FUNDACIONS I ELS MUSEUS

Al Casal Solleric durant el 2004 es varen fer un total de vint-i-dues exposicions, repartides en els diferents espais: la planta baixa, l'entresòl, la planta noble i l'Espai Quatre. El 2003 en aquests espais hi va haver vint-i-set exposicions. És a dir: s'ha reduït el nombre d'exposicions al Casal. Cal esmentar que aquesta reducció del nombre d'exposicions no ha suposat una reducció en el nombre de visitants, ja que aquest nombre de visitants ha augmentat, en passar de 114.254 persones l'any 2003 a 120.670 persones el 2004. (Vegeu el quadre A III-3.)

Al centre de ses Voltes el 2004 es varen dur a terme deu exposicions, un parell més que el 2003, que varen ser quatre. La més destacada és «Palma, una ciutat envoltada de murades», que va tenir una durada de vuit mesos. El nombre de visitants a ses Voltes el 2004 va ser de 16.400 persones, nombre molt superior a les visites que hi va haver el 2003 (12.215 persones).

Al Casal Balaguer, el 2004 hi va haver un total d'onze exposicions, fet que suposa reduir en dues el nombre d'exposicions respecte de les que s'hi varen fer el 2003. El nombre de visitants va ser de 18.800 persones.

A sa Llonja es varen fer dues exposicions, una més que el 2003: «Sirvent. Escultures 1990-2003» i «Xin-Art. Art xinès contemporani», primera exposició d'art xinès que es fa a Espanya.

D'altra banda, la Fundació «la Caixa» va presentar un total de vint-i-set exposicions

l'any 2004, vuit de les quals es varen dur a terme al Centre Cultural de Palma, i les denou restants varen ser a diversos punts de les Illes. Les exposicions varen generar un total de 213.872 visitants, un 51,63% menys que el 2003.

Al Centre de Cultura «Sa Nostra» de Palma es varen dur a terme vint-i-cinc exposicions el 2004, dues més que l'any anterior. El nombre de visitants va ser de 35.988, un 9,89% menys que el 2003, mentre que a la part forana es varen presentar vuitanta-set exposicions i es destaquen Manacor i sa Pobla, amb un total de tretze exposicions cadascuna. El total de visitants a la part forana va ser de 32.407 persones.

Així mateix, a les sales de cultura de «Sa Nostra» a Menorca es varen fer trenta-nou exposicions el 2004, una més que l'any anterior. El nombre de visitants l'any 2004 va ser d'unes vint mil persones, a més de 112 grups escolars. D'altra banda, a les sales de cultura d'Eivissa i de Formentera es varen dur a terme vint-i-cinc exposicions l'any 2004, quatre exposicions més que el 2003.

Al Museu de Mallorca, el 2004 va haver-hi un total de 23.050 visitants, 413 visitants més que el 2003. El nombre d'obres de la col·lecció permanent és de més de tres-centes mil i les obres incorporades al fons del Museu el 2004 són peces arqueològiques en un nombre impossible de determinar i fragments encara no restaurats. Les col·leccions més destacades en dipòsit al Museu de Mallorca són les col·leccions de la Societat Arqueològica Lul·liana i les obres del Museu del Prado. Alguns dels autors més estacats són F. Comes, Juan de

Juanes, R. Anckermann, R. Carlotta i T. Harris, entre d'altres. A la Secció Etnològica de Muro arribaren el 2004 un total de 2.391 visitants, 216 visitants més que el 2003. (Vegeu el quadre A III-4.)

El Museu de Lluc té un gran fons propi. Els autors més sobresortints són els pintors de la pinacoteca Salvador Mayol, Antoni Ribas, Ricard Anckermann, Bartomeu Sureda, Santiago Rusiñol, Joan Mestre, Agustí Buades, Joan O'Neill, Ricard Carlotta, etc. El museu disposa d'una col·lecció d'unes tres mil cinc-cents o quatre mil peces i el 2004 s'hi varen incorporar quaranta peces que integren la nova sala d'artesanía tèxtil. El nombre de visitants ha estat de 24.827, gairebé la mateixa xifra que l'any passat, però molt inferior a la del 2002, amb 29.710 persones.

La Fundació Pilar i Joan Miró té una col·lecció integrada en la major part per obres de Joan Miró i també per obres d'altres artistes procedents de donacions i d'homenatges a Joan Miró, entre els quals s'han de subratllar Chillida, Chagall, Villalba i Saura, entre d'altres. El nombre total d'obres d'art que formen part de la col·lecció se situa entorn de les quatre mil i s'hi han d'afegir els objectes i el mobiliari dels tallers de Joan Miró. A més, la Fundació té un ric fons documental integrat per una hemeroteca, correspondència, fotografies i material heterogeni, en la major part relacionat amb Miró i la seva procedència artística. La col·lecció d'obres de Miró està integrada per 118 pintures sobre tela, 35 escultures, 1.512 dibuixos i 275 obres realitzades sobre diversos tipus de suport. Quant a l'obra gràfica, el fons comprèn unes set-cents cinquanta peces. Pel que

fa als nous ingressos del 2004, la col·lecció s'ha incrementat amb obres de l'artista Rafa Forteza, produïdes en els tallers de l'obra gràfica de la Fundació. En total, hi han ingressat catorze obres originals sobre impressió digital. Quant al nombre de visitants, la Fundació ha rebut 59.236 persones al llarg del 2004, quasi unes deu mil més que el 2003.

El Museu d'Art Espanyol Contemporani de la Fundació Joan March el 2004 va rebre un total de 100.000 visitants, un nombre molt superior a les visites del 2003, que varen ser de 28.241 persones. El nombre d'obres de la col·lecció permanent del Museu és de setanta i els autors més rellevants són Picasso, Dalí, Miró, Gris, Julio González, Tàpies i Miquel Barceló, entre d'altres. El 2004 el Museu no va incorporar al fons cap obra.

La col·lecció permanent del Museu d'Art Modern i Contemporani de Palma Es Baluard conté un total de 551 obres. Entre els artistes més destacats figuren Picasso, Miró, Sorolla, Anglada Camarasa, Miquel Barceló i Cézanne, entre d'altres. El Museu no ha tingut noves incorporacions, ja que va ser inaugurat el gener del 2004. Ha rebut un total de 99.396 visitants.

A l'Ateneu de Maó, l'any 2004 hi va haver les col·leccions permanents de Vives Llull i Màrius Verdaguer, amb trenta-un i seixanta-nou quadres, respectivament. El 2004 no es va incorporar cap obra al fons d'aquest museu.

El nombre de visitants al Museu Arqueològic d'Eivissa i a la necròpoli des Puig des Molins el 2004 va ser de 18.670

i de 9.530 persones, respectivament. El 2003 el nombre de visitants al Museu Arqueològic d'Eivissa va ser inferior, de 17.203 persones, mentre que a la necròpoli des Puig des Molins va ser molt superior, de 15.688 persones.

5.2.2. LA PROGRAMACIÓ COMERCIAL

El Centre Cultural Pelaires i la Sala Pelaires varen minvar el nombre d'exposicions el 2004, ja que el 2003 se'n varen fer dotze i el 2004 varen ser deu. La Galeria Altair acollí el 2004 un total de cinc exposicions, dues menys que l'any anterior, a més de la participació a quatre fires d'art: Arco, Art Miami, Art Cologne i Art Shanghai. D'altra banda, a la Galeria Jaume III el 2004 es va fer una exposició, un nombre molt inferior a les que s'hi varen dur a terme el 2002 i el 2003. A la Galeria Major es varen dur a terme nou exposicions el 2004, tres menys que les que varen esdevenir el 2003 i el 2002; també va ser important la participació a Arco, Kunstköln, Art Cologne, Artissima i Loop. Així mateix, a la Galeria Mediterrània s'han fet un total de deu exposicions, una menys que el 2003 i el 2002; el nombre de visitants el 2004 ha estat d'unes 455 persones, aproximadament. Pel que fa a la Galeria Horrach Moyà, s'hi ha fet una exposició menys el 2004 que el 2003, ja que s'ha passat de nou a vuit exposicions, mentre que el nombre d'assistents aproximadament ha estat de tres mil persones. Quant a la Galeria Joan Oliver Maneu, va tenir nou exposicions l'any 2004, una menys que el 2003 i el nombre de visitants va ser semblant al del 2003: 6.750, enfront dels 6.500 de l'any anterior. A la Galeria

Joanna Kunstmann el nombre d'exposicions va ser de set per a l'any 2004, mentre que el 2003 varen ser quatre, de manera que augmenta el nombre d'exposicions. Pel que fa a la Galeria Xavier Fiol, hi va haver cinc exposicions el 2004, una exposició menys que el 2003 i, quant al nombre de visitants, una mitjana d'uns mil a l'any. (Vegeu el quadre A III-5.)

Del 12 al 16 de febrer va tenir lloc la vint-i-tresena edició de la Fira Internacional d'Art Contemporani Arco, amb el país de Grècia com a convidat. Les galeries d'art que es presentaren a la fira varen ser vuit en total: Altair, Horrach Moyà, Joan Guaita Art, Galeria Major, Pelaires, Van der Voort, Xavier Fiol i Ferran Cano.

5.3.

LA MÚSICA

En aquest apartat farem referència als festivals, a la iniciativa de l'Ibatur «Un hivern a Mallorca», a la música a les fundacions de «la Caixa» i de «Sa Nostra» i, d'altra banda, parlarem també de les discogràfiques i de la Fira del Disc.

5.3.1. ELS FESTIVALS

Un any més, es va celebrar el Festival de Jazz de sa Pobla, amb la novena edició, i amb una cartellera internacional d'actuacions, com les de John Scofield, Pedro Iturralde, Max Sunyer o Sheila Jordan.

El mes d'agost va tenir lloc el VI Festival Illes Balears en Concert a Barcelona, en

què actuaren For if the Fliers, Mornin'Groove, Carles Grimalt i La Sectadelmar, Valentín Mendoza i Nerea.

Tomeu Gomila va organitzar la quarta edició del festival Waiting for Waits, cicle internacional de música acústica d'arrels americanes.

També cal ressaltar la dessetena edició del Festival de Música Clàssica del Pla de Mallorca, amb el president Tomàs Campaner, que té els objectius d'acostar als ciutadans del Pla la música clàssica mitjançant concerts i de promocionar aquesta comarca des del punt de vista turístic i des de l'òptica del turisme cultural i de qualitat.

5.3.2. «UN HIVERN A MALLORCA»

Un any més, l'Institut Balear del Turisme (Ibatur) promou la cultura a les Illes Balears amb tota una sèrie d'esdeveniments, dels quals destaquem el programa «Un hivern a Mallorca», de set mesos de durada (des del mes d'octubre fins al mes d'abril), al Conservatori de Palma. A més, hi ha hagut altres esdeveniments arreu de tota l'illa, com el XXVI Festival Internacional de Deià, el XLIII Festival de Pollença, el XXV Encontre Internacional de Compositors a Sencelles, a Palma i a Manacor, o la XXIV Mostra Internacional Folklorica de Sóller, entre d'altres.

5.3.3. LA FUNDACIÓ «LA CAIXA»

La Fundació «la Caixa» va organitzar per al 2004 un total de noranta-tres concerts. Al Centre de Palma, el nombre de con-

certs que es varen fer (deu concerts) va disminuir respecte del 2003 (vint concerts), així com també hi va disminuir el nombre d'espectadors, ja que el 2003 hi va haver un total de 3.173 espectadors i el 2004 varen ser 3.087. Pel que fa al nombre de concerts d'àmbit territorial, el 2004 es va arribar als setanta-cinc concerts, nou menys que l'any anterior. En aquest cas, el nombre d'espectadors també va disminuir respecte del 2003, ja que el 2004 hi va haver 12.580 espectadors i el 2003 varen ser 1.251 menys. (Vegeu el quadre A III-6.)

5.3.4. LA FUNDACIÓ «SA NOSTRA»

Al Centre de Cultura de Palma varen tenir lloc un total de trenta-vuit concerts, tres menys que el 2003. El nombre d'assistents als concerts escolars va augmentar considerablement, en passar de 1.156 el 2003 a 4.383 el 2004. D'altra banda, l'any 2004 a la part forana es varen dur a terme 144 concerts, entre els quals es destaquen els tretze concerts que es varen fer a Algaida.

A les sales de cultura de Menorca es realitzaren el 2004 un total de seixanta-sis concerts, deu menys que el 2003.

Pel que fa a les illes Pitiüses, es varen dur a terme dotze concerts, vuit a Eivissa i quatre a Formentera.

5.3.5. LES DISCOGRÀFIQUES

El 2004 hi ha hagut una disminució dels títols que ha editat Blau: el 2003 es varen editar deu discs compactes i, en canvi,

el 2004 varen ser només desset discs compactes (CD). El volum de vendes el 2004 va ser d'onze mil CD, el 10,6% més que les vendes del 2003 (9.950 CD).

D'altra banda, Ona Digital l'any 2004 va editar un total de vuit CD, un més que l'any anterior. El volum de vendes per al 2004 resultà ser de 29.907 CD, uns onze mil més que el 2003.

Una altra de les discogràfiques de les Balears, ACA, va editar un total de nou CD el 2004, de manera que s'igualava el nombre de CD editats l'any anterior (2003). (Vegeu el quadre A III-7.)

5.3.6. LA FIRA DEL DISC

El 2004 va tenir lloc al recinte de Fires i Congressos de Palma, la V Fira del Disc, amb el suport del Govern de les Illes Balears, el Consell de Mallorca i l'Ajuntament de Palma.

Hi varen participar expositors procedents de les Illes, de la Península, d'Europa i d'Amèrica, que varen posar a la venda CD, discs LP, col·leccions, instruments musicals, llibres musicals, etc.

5.4.

L'EDICIÓ

Segons l'Institut Nacional d'Estadística (INE), el nombre de títols i d'exemplars editats a les Illes Balears ha anat augmentant en els darrers anys; tot i així, el percentatge que genera aquest volum d'edi-

cions de les Illes respecte de l'Estat és poc representatiu. Pel que fa al nombre de títols de llibre editats a les Balears, representa l'1,13% del total espanyol, mentre que el nombre de títols editats de fullets és l'1,99% de l'Estat. Si bé aquestes dades són inferiors a les que caldria esperar, el percentatge respecte del total dels exemplars de l'Estat, tant de llibres com de fullets, és encara menor, ja que és del 0,45% i de l'1,29%, respectivament. (Vegeu el quadre A III-8.)

Les dades corresponents als dipòsits legals dels consells insulars ens indiquen una tendència a l'augment en l'edició de llibres, de fulls i de fullets el 2004 respecte del 2003.

A Mallorca, el nombre de llibres editats ha estat l'any 2004 de 533, un 0,7% més que el 2003. L'edició de llibres en català es va reduir un 12,7%, xifra que, traduïda a dades absolutes, passà de 363 l'any 2003 a 317 el 2004. L'edició de llibres en castellà també va disminuir el 2004, un 10,2% respecte del 2003. Pel que fa al nombre de fullets i de fulls, s'editaren l'any 2004 902 fullets, un 11,4% més que el 2003, d'entre els quals augmenten considerablement els editats en català-castellà i en altres llengües. (Vegeu el quadre A III-9.)

A Menorca, el nombre de llibres editats va ser de cinquanta-dos l'any 2004, deu menys que l'any anterior. En català se n'editaren un 8,7% menys que el 2003 i en castellà, un 28,6% menys. Els fulls i els fullets editats varen ser noranta-un.

A les Pitiüses es varen editar un total de vint llibres l'any 2004, set més que el 2003. En català se n'editaren onze, un

37,5% més que el 2003, i en castellà es va passar de dos a vuit llibres, cosa que suposa un increment d'un 300,0% respecte del 2003. El nombre de fulls i de fullets editats el 2004 va ser de setanta-cinc, quasi quinze més que l'any passat, però també hi ha una disminució considerable dels editats en català-castellà.

5.5.

EL TEATRE

Pel que fa al teatre, l'hem dividit en dos apartats: d'una banda, les activitats pròpies dels teatres i dels auditoris i, d'altra banda, la projecció a l'exterior.

5.5.1. L'ACTIVITAT ALS TEATRES I ALS AUDITORIS

L'anàlisi de les dades dels teatres i dels auditoris s'ha tractat conjuntament per causa de la dificultat a l'hora de separar acuradament els actes musicals i els teatrals.

Pel que fa a l'activitat dels teatres de Palma, a l'Auditori, el 2004 va haver-hi un total de 256 espectacles, setze més que l'any anterior. El Teatre del Mar va fer l'any 2004 un total de 128 funcions, deu menys que el 2003, cosa que suposa una reducció d'uns dos mil espectadors. El 2004 el Teatre Municipal de Palma efectuà 338 funcions, seixanta-dues més que el 2003, i augmentà el nombre d'espectadors un 31,26%. El 2004 el Teatre Sans organitzà setanta-dues funcions, enfront de les vuitanta-tres del 2003. El nombre d'espectadors va ser de 2.758. (Vegeu el quadre A III-10.)

Per analitzar l'activitat dels teatres a la part forana de Mallorca s'han tingut en compte l'Auditori Sa Mònica, l'Auditori d'Alcúdia, el Teatre Municipal de Manacor i el Teatre Municipal d'Artà, els quals el 2004 han fet un total de quaranta-cinc, vuitanta, tres-centes trenta-tres i trenta-nou funcions, respectivament. Hi ha un increment de l'activitat del teatre, menys a l'Auditori d'Alcúdia, que es redueix el 16,67%, i al Teatre Municipal d'Artà, que ha estat del 27,78%. Respecte del nombre d'espectadors, l'Auditori Sa Mònica va rebre l'any 2004 8.850 espectadors, un 4,68% menys que el 2003. A l'Auditori d'Alcúdia el nombre d'espectadors va ser de 20.401, de manera que disminueix en uns set mil espectadors la xifra que es va aconseguir el 2003. En el Teatre Municipal de Manacor per al 2004 el nombre total d'espectadors va ser de 47.148, quasi dues mil persones més que l'any anterior. Per acabar, al Teatre Municipal d'Artà va disminuir el nombre d'espectadors, en passar de 8.333 l'any 2003 a 5.150 el 2004.

A Menorca, al Teatre Principal de Maó, el 2004 es varen dur a terme vuitanta-sis funcions (quatre més que el 2003), que varen generar 33.244 espectadors, un 18,64% més que l'any 2003.

A Eivissa, a Can Ventosa es varen fer un total de noranta-sis funcions el 2004, vuit funcions més que l'any anterior, i aquest fet es reflecteix en l'assistència de 26.053 espectadors, un 1,95% més que el 2003. A l'Auditori de Cas Serres, el nombre de funcions durant el 2004 va ser de cinquanta-sis, amb una mitjana de 170 persones per funció.

5.5.2. LA PROJECCIÓ EXTERIOR

El 2004 va tornar a tenir lloc la Mostra de Teatre Infantil i Juvenil de Catalunya, a Igualada. Els grups de les Illes que hi varen participar van ser Produccions de Ferro, amb *El professor sorpreses*; Rafel Oliver Prod., amb *He vist Moby Dick*; Gomes i Gomis, amb *Sentits*, i el Teatre de la Sargantana, amb *Marianna i el col·leccionista de somnis*.

Les Illes Balears participaren a Sitges Teatre Internacional 2004 amb la coproducció de la Direcció General de Cultura del Govern de les Illes Balears: *La Sorpresa del Roscón*, d'Elvira Lindo, interpretada per Assun Planas i dirigida per Rafel Lladó.

Un any més, el teatre balear va ser representat a la Fira de Teatre al Carrer de Tàrraga 2004, amb cinc obres: *He vist Moby Dick* i *Somni d'una nit d'estiu*, de Rafel Oliver Prod.; *El malalt imaginari*, d'Iguana Teatre; *Marianna i el col·leccionista de somnis*, de Teatre de la Sargantana, i a l'espai Pàrquing s'ha representat *Mira'm* de la companyia En Blan.

Les Balears varen participar també en la Mostra de Teatre València (Alcoi, 2004), amb un estand on es varen exposar els productes teatrals de les Illes. Entre d'altres materials publicitaris (cartells, tríptics, fullets...), hi havia les carpetes de fitxes d'espectacles editades per la Direcció General de Cultura (DGC).

També s'han de destacar les mostres de teatre escolar d'Artà, de Manacor i de Vilafranca de Bonany, el Projecte Alcover, la Fira de Teatre de Manacor 2004, El

Festival Internacional de Teatre de Teresetes de Mallorca, el Premi Born de Teatre del Cercle artístic de Ciutadella i la Fira de Teatre Infantil i Juvenil de Vilafranca.

5.6.

EL CINEMA

En el cas del cinema, volem considerar els diferents festivals de cinema que s'han fet el 2004 i també volem fer un repàs del cinema comercial i del cultural.

5.6.1. ELS FESTIVALS DE CINEMA

El 5 de novembre es va inaugurar la setena edició del Festival de Cinema de Mallorca, Europfilm, activitat promocionada per l'Ibatur. Va tenir lloc als cinemes AMC del centre d'oci Festival Park de Marratxí. Aquesta setena edició va oferir moltes projeccions, incloses en diverses seccions, com les dedicades al cinema alemany, al francès i al català, i als curtmetratges de 35 mm, d'animació i de vídeo, a més del fòrum balear.

Del 28 al 30 d'abril va tenir lloc al Centre de Cultura «Sa Nostra» de Palma el IV Certamen de Curtmetratges de Ficció en Català, que convoca la Direcció General de Política Lingüística de la Conselleria d'Educació i Cultura del Govern de les Illes Balears. El mes de maig també va tenir lloc el I Festival Internacional de Cinema i Drets Humans de les Balears, organitzat per la Direcció General de Defensa dels Drets del Menor, en el qual es varen projectar qua-

tre pel·lícules. Cal destacar també la semi-final del Certamen de Vídeo Art Jove 2004, organitzada per la Direcció General de Joventut, els dies 10 i 11 de juny. En total es varen fer a la Fundació «Sa Nostra» sis certàmens i festivals de cinema.

El 2004 va tenir lloc la cinquena edició del Festival de Curtmetratges de les Illes Balears FONART, celebrat al Centre Cultural de la Misericòrdia. El festival va oferir un programa d'activitats molt complet, amb activitats extracinetogràfiques que incrementaren la qualitat i la diversitat de l'esdeveniment.

5.6.2. EL CINEMA COMERCIAL

El nombre de sales de cinema s'ha incrementat els darrers anys, però el 2004 ha disminuït en una sala. S'ha passat de setanta-nou sales el 2001, a noranta-set el 2002, a cent nou el 2003 i a cent vuit sales l'any 2004. Aquest darrer any el nombre de sales ha disminuït un 0,92%. (Vegeu el quadre A III-11.)

La tendència a l'increment de les zones d'oci a les Illes contrasta amb els petits cinemes del centre de Palma, que no poden lluitar amb l'oferta d'aquests grans centres d'oci, i alguns han hagut de tancar les portes.

El nombre d'espectadors el 2004 ha estat de 3.519.497 persones. Aquesta dada ens indica un increment del 3,09% respecte del 2003.

La recaptació el 2004 va augmentar un 5,77% respecte del 2003. En els darrers

quatre anys (el 2001, el 2002, el 2003 i el 2004) la recaptació dels cinemes a les Illes Balears s'ha anat incrementant. Aquest fet també es constata a escala estatal, amb un creixement superior, ja que l'any 2004 la recaptació dels cinemes de tot l'Estat va ser del 8,16% respecte del 2003. (Vegeu el quadre A III-12.)

El 2004 les produccions estrangeres varen ser les que varen generar una aflluència de públic major (2.744.398 espectadors); en canvi, les produccions espanyoles varen tenir una menor presència de públic, amb 417.979 espectadors. El total d'espectadors a les Illes Balears va representar tan sols el 2,44% del total d'espectadors de l'Estat espanyol.

L'hàbit d'assistència al cinema de la població de les Illes Balears el 2004 reflecteix que només el 54,85% de la població va al cinema més d'una vegada a l'any. Cal dir que són els joves (persones entre els catorze i els vint-i-quatre anys) els que més van al cinema i els que ho fan amb una freqüència major. D'altra banda, el 45,15% de la població no va mai al cinema. (Vegeu el quadre A III-13.)

5.6.3. EL CINEMA PROMOCIONAT PER LES FUNDACIONS

L'any 2004 la Fundació «la Caixa» va fer, un any més, tota una sèrie d'activitats lligades al món del cinema. Va fer un total de sis projeccions i cal dir que quatre d'aquestes sis projeccions es varen emmarcar dins un cicle de cinema etnogràfic: «Blues: la música del diable». El volum d'espectadors va ser de 232 persones.

Comparant aquestes dades amb les de l'any 2003, es pot dir que aquesta activitat ha minvat tant pel que fa al nombre d'espectadors (539 espectadors el 2003) com pel que fa al nombre de projeccions (set projeccions l'any 2003).

El 2004 el Centre de Cultura de Palma de «Sa Nostra» tornà a oferir, un any més, un programa de cinema molt complet. S'hi varen projectar un total de setanta-quatre films, amb la qual cosa, per comparació a l'any anterior, s'ha reduït el nombre de pel·lícules projectades. A la part forana, hi va haver quatre projeccions, a més de les quinze pel·lícules projectades arreu de tota l'illa en el cicle de Cinema a la Fresca en Català, de les quals la més projectada va ser *El senyor dels anells. El retorn del rei*. Aquest cicle va tenir una assistència de 19.008 espectadors.

Al Centre Social de Ciutadella, a Ferreries, i a Sant Lluís es va projectar *Fresas salvajes*, de Bergmann, i *La chica de la perla*. A més, a Sant Lluís hi va haver tres projeccions més.

Pel que fa a les Pitiüses, les úniques projeccions que hi va haver es varen fer a la Sala de Cultura de Formentera, incloses dins el cicle de Cinema a la Fresca durant l'estiu. N'hi va haver tres, una menys que l'any passat.

5.7.

ELS MITJANS DE COMUNICACIÓ

Aquest apartat s'estructura en tres apartats: els mitjans de comunicació escrits, la ràdio i la televisió.

5.7.1. ELS MITJANS DE COMUNICACIÓ ESCRITS

El 46,8% de la població de les Illes Balears el 2003 ha llegit la premsa diària. Segons l'Institut Nacional d'Estadística, aquest percentatge ha augmentat respecte del 2002 en un 1,7%. (Vegeu el quadre A III-14.)

Última Hora, *Diario de Mallorca* i *El Mundo-El Día de Baleares* es consoliden al capdavant dels diaris regionals, de manera que aconseguen per al 2004 un índex de tiratge de 40.452, de 26.335 i de 21.000 exemplars, respectivament. Els índexs de tiratge el 2003 varen ser inferiors en el cas d'*Última Hora* (650 menys), superiors en el cas de *Diario de Mallorca* (867 més) i inferiors per a *El Mundo-El Día de Baleares* (2.360 menys). (Vegeu el quadre A III-15.)

L'any 2004 l'índex de difusió va ser de 33.850 exemplars per a *Última Hora*, de 22.439 per a *Diario de Mallorca* i de 19.995 per a *El Mundo-El Día de Baleares*; és a dir, un 1,81%, un -1,88% i un 29,1% respecte dels que es varen aconseguir el 2003.

Els cinc diaris amb un nombre major de lectors, segons l'Estudi General de Mitjans (EGM), el 2004 varen ser, per ordre d'importància, *Última Hora* (208.000), *Diario de Mallorca* (117.000), *El Mundo* (65.000), *Marca* (52.000) i *Diario de Ibiza* (37.000). (Vegeu el quadre A III-16.)

Comparant les dades obtingudes el 2004 i les del 2003, cal dir que diaris com *El País*, *Menorca Diario Insular*, *Diari de Balears* i *Diario de Mallorca* varen disminuir el nombre de lectors un 35,48%, un 10,26%, un 9,09% i un 0,85%, respectivament. Els diaris que més varen incre-

mentar el nombre de lectors, respecte del 2003, varen ser *El Mundo* (71,05%), *Marca* (23,81%) i *As* (21,43%).

Els lectors de diaris de les Illes Balears, segons l'EGM, són, en la major part, homes (60,10%). Per edats, cal esmentar que és la població d'entre els vint-i-cinc i els quaranta-quatre anys la que llegeix més el diari (el 48,67% dels lectors), mentre que el 37,5% dels lectors són majors de quaranta-cinc anys i el 13,82% dels lectors tenen menys de vint-i-cinc anys. La mitjana d'edat dels lectors és de 42,3 anys. Si l'anàlisi es fa per nivells d'instrucció, cal dir que la majoria dels lectors (el 61,96%) té un nivell elemental (EGB o batxillerat elemental) o mitjà (BUP, COU o formació professional). (Vegeu el quadre A III-17.)

D'entre les publicacions periòdiques cal diferenciar, a l'hora de fer l'anàlisi, entre els suplementes, les revistes setmanals i les revistes mensuals. (Vegeu el quadre A III-18.)

Segons l'EGM, els tres suplementes més llegits el 2004 a les Illes Balears varen ser *Brisas* (82.000 lectors), *El Semanal* (71.000 lectors) i *Vanguard Maga* (49.000 lectors). En general, cal esmentar que, d'aquests lectors, el 51,55% són homes i el 48,44%, dones. La mitjana d'edat dels lectors és de 43,4 anys.

La revista setmanal més llegida a les Illes el 2004, amb molta diferència respecte de la resta, és *Pronto* (190.000 lectors). El 60,93% dels lectors d'aquests tipus de

publicacions són dones, enfront del 39,06% d'homes. La mitjana d'edat dels lectors és de 42,4 anys.

Les dues revistes mensuals més llegides el 2004 varen ser *Digital+* i *Muy Interesante*, amb 87.000 i 55.000 lectors, respectivament. El 51,62% dels lectors eren dones, enfront del 48,37% d'homes. La mitjana d'edat dels lectors va ser de 36,7 anys.

Cal fer un incís pel que fa a les publicacions més llegides entre la població jove (entre els catorze i els vint-i-quatre anys). Les cinc publicacions més llegides per la població jove el 2004 varen ser *Pronto* (29.000 lectors), *Maxi Tuning* (17.000 lectors), *PlayStation* (13.000 lectors), *Nuevo Vale* (12.000 lectors), *Digital+* (11.000 lectors) i *Muy Interesante* (11.000 lectors).

5.7.2. LA RÀDIO

Les cinc emissores radiofòniques més escoltades (segons l'EGM) el 2004 a les Illes Balears varen ser Mallorca SER (12,75%), Mallorca Cadena 40 (12,30%), Mallorca M80 (7,51%), Mallorca Cadena 100 (6,60%) i Mallorca Kiss (6,37%). El 56,71% dels oients de les Illes va optar per les ràdios de caire temàtic, enfront del 48,29% dels oients que va optar per les ràdios de tipus generalista. (Vegeu el quadre A III-19.)

Analitzant les dades per franges horàries, en general, el màxim d'audiència és al matí, amb el 49,37% dels oients.²⁷ En les

27. Del total de la població s'ha pres una mostra de 1.554 entrevistes personals. Per a la ràdio la mostra ha estat de 1.872, perquè n'hi ha 318 de telefòniques. La quantitat total de respostes obtingudes per cada modalitat (diaris, suplementes, televisió, ràdio) s'ha extrapolat a la població total. Per tant, el resultat obtingut és en milers. L'extrapolació s'ha fet multiplicant el resultat de la mostra per un factor que se li assigna, que són unes xifres universals, obtingudes a partir de les dades de població de l'INE. A causa que el darrer cens de població és del 2001, les dades de població per al 2004 s'han obtingut a partir d'una projecció demogràfica per al 2004. Valgui aquesta nota d'aclariment per a la resta d'índexs d'audiència.

ràdios de tipus generalista, hi ha una punta horària al matí, amb el 47,79% del total d'oients. Aquesta tendència també es compleix pel que fa a les ràdios de tipus temàtic, ja que hi ha una punta clara al matí, que és del 51,04% dels oients. (Vegeu el quadre A III-20.)

Analizant l'audiència de la ràdio per dades sociodemogràfiques a les Illes, s'obté un perfil força ajustat dels oients. El percentatge d'homes que escolten la ràdio és del 57,17% i el de dones, del 42,82%. Si s'analitza per tipus d'emissions, cal esmentar que la major part dels oients de la ràdio generalista són homes (61,13%) i majors de quaranta-cinc anys (54,97%). La mitjana d'edat en la ràdio generalista és de 48,1 anys. En la ràdio temàtica també hi ha una presència major d'homes (56,8%). Respecte de l'edat, en la majoria són oients amb edats compreses entre els catorze i els quaranta-quatre anys (82,8%). La mitjana d'edat en la ràdio de tipus temàtic és de 33,8 anys. La ràdio de tipus musical també és escoltada majoritàriament per homes, un 55,98%, i per persones amb una edat compresa entre els catorze i els quaranta-quatre anys. El nivell d'instrucció de la majoria dels oients és d'EGB o batxillerat elemental i de BUP, COU o formació professional, que suposen el 62,87% del total d'oients. (Vegeu el quadre A III-21.)

5.7.3. LA TELEVISIÓ

El consum televisiu a les Illes Balears el 2004 va ser de 239 minuts de mitjana diària, dada que suposa un percentatge de creixement respecte de l'any anterior

(2003) d'un 5,29%. Les tres cadenes de televisió més vistes, per ordre d'importància, varen ser Tele 5 (25,3%), TVE-1 (24,8%) i Antena 3 (23,1%). Amb menor audiència, les varen seguir Canal 9 (6,4%), La 2 (3,9%), TV3 (3,8%), Canal Plus (2,6%) i les cadenes locals (1,3%). Finalment, en darrer lloc es varen situar les segones cadenes autonòmiques, K33/C33 (1,2%) i Punt 2 (0,3%). (Vegeu el quadre A III-22.)

El consum televisiu per franges horàries ens deixa entreveure, en ordre d'importància, que el 88,56% de la població de les Illes mira la televisió a la nit, mentre que el 50,54% ho fa al migdia; el 38,85% mira la televisió a l'horabaixa; el 14,72%, al matí, i finalment, el 2,00% de la població mira la televisió a la matinada. (Vegeu el quadre A III-23.)

5.8.

LES BIBLIOTEQUES

El programa d'activitats de la Biblioteca Pública de Palma per a l'any 2004 presenta una estructura similar a la de l'any anterior. Quant a les exposicions, s'ha procurat obtenir una varietat en atenció dels esdeveniments especialment literaris de l'any. Les més destacades són les dedicades a Pablo Neruda, en el centenari de la seva mort; Caballero Bonald, Premi Reina Sofia de les Lletres, i Claude Magris, Premi Príncep d'Astúries de les Lletres. En la secció infantil i juvenil d'animació a la lectura va tenir lloc l'activitat «Hora del conte», que va tenir lloc a la Sala Infantil i Juvenil, per a infants i joves de quatre a catorze

anys, consistent en fer dibuix o una manualitat relacionat amb una lectura, un llibre o un tema d'actualitat. En aquesta secció, també va haver-hi projeccions de pel·lícules els dissabtes. El Dia del Llibre es va fer un concurs literari i de dibuix adreçat als infants i als joves, en commemoració del centenari del naixement de Costa i Llobera, al qual es varen lliurar un total de 297 treballs. Per als adults, s'obsequiava cada usuari amb una rosa, gentilesa de la Direcció General de Cultura. D'altra banda, s'incrementa el nombre de documents en préstec, de cinc a set documents per usuari. La biblioteca també ha donat suport a la realització d'excursions i itineraris culturals dirigits per Gaspar Valero. També han tingut lloc visites a la Sala Montision, amb un interès especial pels manuscrits, amb l'investigador J. Font i Obrador i investigadors nord-americans. Les visites escolars s'han dut a terme des de la Direcció General de Cultura. La darrera activitat que va tenir lloc és una conferència de divulgació dels mètodes de digitalització de publicacions periòdiques, a què varen assistir els representants principals de les biblioteques de Palma.

La Biblioteca Pública de Maó el 2004 va tenir en préstec 93.168 exemplars, 64.312 d'adults i 28.856 d'infants. El nombre d'exemplars catalogats és de 5.100 per al fons antic i de 3.949 entre vídeos, CD, DVD i llibres. El nombre de títols catalogats és de 8.154, la majoria llibres, i articles de revistes en segon lloc. També hi va haver la participació de documents en exposicions, com «Vells impresos menorquins» o «Camí de cavalls». La biblioteca també va estar oberta a les visites escolars, amb un total de vint-i-cinc.

El Centre Coordinador de Biblioteques del Consell Insular de Mallorca ha adquirit el 2004, 408 títols de llibres, 39 CD i 28 DVD. El total d'exemplars nous és de 42.908, repartits entre les setanta-quatre biblioteques que hi ha a l'illa. La que ha fet l'adquisició més gran és la de Manacor, amb 2.586 exemplars. El nombre de lectors amb carnet de préstec és de 52.605.

Al Centre Coordinador de Biblioteques del Consell Insular d'Eivissa i Formentera, hi figuren vint-i-dues biblioteques per al total de les Pitiüses. El nombre d'usuaris és de 226.759 i el nombre de noves adquisicions és de 21.113.

